

Список використаних джерел

1. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_036.
2. Ільницький М. С. Місцеве самоврядування як форма народного волевиявлення / М. С. Ільницький // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2016. – №3. – С. 28-37.
3. Мацюк А. А. Удосконалення місцевого самоврядування в контексті конституційної модернізації / А. А. Мацюк // Публічне право. – 2016. – №3. – С. 93-101.
4. Пітнік М. Україна: курс на децентралізацію / М. Пітнік // Місцеве самоврядування. – 2015. – №12. – С. 4-7.

Горбатюк А.

*студентка магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
міжнародного права та європейської інтеграції ТНЕУ
Саванець Л.М.*

ІНСТИТУТ УТРИМАННЯ ДІТЕЙ У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

Сім'я – складне та багатогранне поняття. Неможливо зменшити її значення в житті кожної особистості. Кожна сім'я - система, яка забезпечує своїм членам унікальне середовище існування, яке не здатен замінити ніякий соціальний інститут.

Україна активно входить до світового співтовариства, розвиває тісні зв'язки з іншими країнами в єдиній міжнародній спільноті [5, с. 11]. Міжнародне законодавство та практика його застосування значною мірою впливають на формування національного законодавства у різних сферах суспільних відносин, в тому числі і сімейних.

Згідно положень Конвенції ООН «Про права дитини» від 22 листопада 1989 року права та інтереси дитини набувають пріоритету в суспільстві, завдяки чому дитина повинна визнаватися особливим суб'єктом права. Так, Держави держави - сторони зобов'язуються забезпечити дитині такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, беручи до уваги права і обов'язки її батьків, опікунів чи інших осіб, які відповідають за неї за законом [4, с. 5].

Визначальним серед майнових прав дитини є право дитини на утримання від своїх батьків, або осіб, що їх замінюють. Обов'язок матері і батька утримувати свою дитину - це їх природній і водночас моральний та юридичний обов'язок. Право дитини на аліменти закріплене в Сімейному кодексі України, зокрема від 10.01.2002 р. Стаття 180 зобов'язує батьків утримувати дитину до досягнення нею повноліття, а згідно статті 198: «батьки зобов'язані утримувати своїх повнолітніх непрацездатних дочку, сина, які потребують матеріальної допомоги, якщо вони можуть таку матеріальну допомогу надавати» [7].

Законом України «Про міжнародне приватне право» 23.06.2005 р.оку передбачене колізійне правило для врегулювання майнових відносин батьків та дітей з іноземним елементом. Так, відповідно до стст.аті 66 - права та обов'язки батьків і дітей визначаються особистим законом дитини або правом, яке має тісний зв'язок із відповідними відносинами і якщо воно є більш сприятливим для дитини [3]. Такий механізм колізійного регулювання спрямований на забезпечення більш ефективного захисту прав та інтересів дітей, що відповідає загальним принципам приватного права [6, с. 260].

В колізійних нормах іноземних держав існує два підходи до визначення особистого закону фізичної особи (*lex personalis*). У державах континентальної системи права, в Україні в тому числі, особистий закон фізичної особи переважно визначається за правом держави її громадянства (*lex patrie, lex nationalis*), а в країнах англоамериканської системи права – за законом місця проживання, доміцілья (*lex domicilii*). Щодо визначення доміцілья існує принципова різниця між англійським та американським підходами: якщо за правом штатів США доміцілья визначається певним строком постійного чи переважного перебування фізичної особи у певній місцевості, то за англійським правом доміцілья визначається її місцем перебування при народженні, а отже, є сталим [6, с. 115]. Спроба знаходження компромісів між континентальним підходом та підходом загального права призвела до створення «змішаної системи» особистого закону, зокрема, Кодексу Бустаманте від 20.02.1928 р., Швейцарському праву тощо.

Відповідно до вищезазначених підходів у вирішенні проблем в сфері відносин з утримання аlementування дітей, класифікують існуючі колізійні норми:

1. Більшість країн вирішує колізії з утримання аlementування дітей за правом особистого закону дитини (серед них Австрія, Угорщина, Румунія). Стаття 3 Кодексу Бустаманте підкреслює особливий статус норми, що надає дитині право на аліменти, і кваліфікує її як норму «міжнародного публічного порядку». Тобто, така норма однаково зобов'язує всіх, хто перебуває на території цієї держави незалежно від громадянства.

1) До країн, що регулюють майнові відносини батьків і дітей за правом місця проживання або звичайного місцепробування дитини, слід віднести Німеччину, Канаду, Ліхтенштейн, Швейцарію. Наприклад, Естонія взаємні права та обов'язки батьків і дітей визначає законом країни їх спільного місцеперебування, а за відсутності такого – правом громадянства дитини [8].

2) Прив'язка до громадянства або «національності» дитини притаманна законодавству Італії, Польщі та Чехії.

3) Поєднання двох колізійних прив'язок, - права країни звичайного місцезнаходження дитини та права країни, до якої належить дитина,- знайшло своє відображення в законодавстві про міжнародне приватне право Грузії і Тунісу. Французький цивільний кодекс 1804 року в статті 311-18 вирішує колізійну проблему утримання дітей наступним чином: «вимога за позовом про виплату утримання регулюється, за вибором дитини, або законом його звичайного місця еперобування чи законом звичайного місця епепреобування боржника». Стаття 21 Японського закону „Про міжнародне приватне право» 1898 року. також передбачає поєднання *lex domicilii* з *lex patrie*, проте висуває умову щодо застосування останньої: «правовідносини

між батьком і дитиною регулюються за правом країни громадянства дитини, за умови, що воно співпадає з громадянством хоча б одного з батьків; за інших підстав регулювання відбувається за правом країни звичайного місцеперебування дитини» [2, с. 312-316].

2. Окрему групу утворюють держави, котрі, як колишній СРСР, підпорядковують відносини з іноземним елементом власному праву. Наприклад, стаття 53 В'єтнамського закону „Про шлюб та сім'ю» 1986 року. підпорядковує всі відносини між батьками та дітьми, що виникли між власним громадянином та іноземцем, праву В'єтнаму.

3. Серед країн мусульманського права колізійною прив'язкою для врегулювання аліментних відносин є визначення правопорядку за національним законом (правом громадянства) батька. Зазначені норми стосуються Об'єднаних Арабських Еміратів, Таїланду, Південної Кореї. Проте, ця колізійна прив'язка може бути варіативною. Так, згідно Цивільного кодексу Ірану 1928-1936 рр. «відносини між батьками і дітьми регулюються національним законом батька, за виключенням випадку, коли походження дитини встановлюється тільки по відношенню до його матері – тоді відносини дитини і його матері регулюються національним законом останньої». Цивільним законом Латвійської Республіки 1937 року визначено, що особисті і майнові відносини батьків і дітей визначаються законом Латвії, якщо особа, наділена батьківською владою, проживає в Латвії. Якщо не зрозуміло, хто з батьків наділений цією владою, то вважається, що вона належить батьку [5, с. 253].

4. Принцип найтіснішого зв'язку при вирішенні питання про утримання фізичної особи діє в Китаї. При цьому береться до уваги громадянство і місце проживання боржника і кредитора, а також місце знаходження майна, за рахунок якого надаватиметься утримання.

5. В Туреччині підлягає застосуванню закон спільного проживання батьків, а за його відсутності - право спільного місце перебування або ж турецьке право. Стаття 18 Цивільного кодексу Греції 1940 року відносини між дитиною і батьками визначаються у відповідності з наступною черговістю: а) за правом країни останнього спільного громадянства батьків, б) за правом країни їх останнього спільного місця перебування, в) за правом країни громадянства дитини [5, с. 255].

Наслідком таких розбіжностей в законодавстві більшості країн світу є суттєві труднощі при врегулюванні даних відносин. Насамперед, це стосується визначення компетентного правопорядку, складності самої процедури отримання аліментів, визнання та виконання іноземного судового рішення на території іншої держави, тощо. З метою ефективного вирішення колізійних проблем були прийняті численні міжнародні договори, що уніфікували правила в сфері утримання. Перш за все, слід згадати Нью-Йоркську Конвенцію про стягнення аліментів за кордоном від 1956 року, яка спростила процедуру стягнення аліментів, не змінюючи при цьому будь-яких інших засобів правового захисту, що існують згідно з міжнародним і внутрішньодержавним правом. У 1973 році було прийнято Гаазьку Конвенцію про визнання і виконання рішень стосовно зобов'язань про утримання, яка замінила Гаазьку Конвенцію про утримання стосовно дітей, укладену у 1958 році. Свідченням успіху документу є, наприклад те, що, Італійський закон про міжнародне

приватне право всі аліментні відносини, які виникають із сімейних відносин у всіх випадках регулює Гаазькою Конвенцією 1973 року [8].

Список використаних джерел

1. Васильченко В.В. Науково-практичний коментар Закону України «Про міжнародне приватне право» / В.В.Васильченко. – К.: Істина, 2007. – 200 с.
2. Гончаренко О.М. Захист прав дитини за допомогою норм міжнародного приватного права / О.М. Гончаренко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2011. – №165 (2). – С. 312-316.
3. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 №2709-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2709-15>
4. Конвенція ООН про права дитини: шляхи практичного застосування: Метод. Рекомендації / упоряд. Г.М. Лактіонова та ін. – К.: Наук. світ, 2001. – 37с.
5. Міжнародне приватне право: [підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл.] / За ред. проф. В.П. Жушмана та доц. І.А. Шуміло. – Х. : Право, 2012. – 320 с.
6. Міжнародне приватне право. Науково-практичний коментар Закон / за ред. доктора юридичних наук, проф. А. Довгерта. – Х.: Одіссей, 2008. – 352 с.
7. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 №2947-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
8. Трестер Ю.О. Міжнародні механізми захисту дітей / Ю.О.Трестер [Електронний ресурс] / Ю.О.Трестер. – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/>

Грицин Т.

*студентка магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., старший викладач кафедри міжнародного права
та європейської інтеграції ТНЕУ
Коруц У.З.*

ЮРИСДИКЦІЯ МІЖНАРОДНИХ КРИМІНАЛЬНИХ СУДІВ І ТРИБУНАЛІВ

На жаль, конфлікти і трагедії супроводжують людство протягом усієї його історії. Масові убивства, етнічні чистки та ряд інших серйозних порушень прав людини час від часу трапляються в різних куточках світу і зараз, незважаючи на безперечні заборони таких діянь за міжнародним правом. Тим не менш, сучасне міжнародне право також дає нам механізм протидії подібним порушенням.

Ми здатні протистояти безкарності та притягнути до відповідальності винних у трагедіях. Переслідування злочинців як на національному, так і на міжнародному рівнях є показником того, що людство не закриває очі на тяжкі злочини і не зупиниться доки справедливість не буде відновлено.

Звичайно, міжнародне співтовариство не залишається осторонь. Як результат, 17 липня 1998 р. прийнятий на дипломатичній конференції в Римі набрав чинності з 1 липня 2002 року Римський статут. Він увів у дію ефективний механізм для встановлення та покарання винних осіб – Міжнародний кримінальний суд.